

УДК 342.25(477)

ПОПОВА Світлана Миколаївна,

*доктор юридичних наук, кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри правоохоронної діяльності
та поліцейстики факультету № 6*

*Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3958-4133>;*

МЕЛЬНИЧУК Володимир Олександрович,

*аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-0839-1328>*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ У ПЕРІОД ВІЙНИ

Органи місцевого самоврядування в Україні відіграють ключову роль у забезпеченні життєдіяльності громад та підтримці соціальної стабільності в умовах воєнного стану. Їх діяльність регулюється комплексом адміністративно-правових норм, які адаптуються до викликів воєнного часу. На сьогоднішній день важливе значення мають основні аспекти адміністративно-правових засад функціонування органів місцевого самоврядування під час війни.

Розглянемо загальні принципи діяльності органів місцевого самоврядування в умовах війни:

а) принцип законності, – органи місцевого самоврядування повинні діяти в рамках чинного законодавства України, зокрема в умовах воєнного стану дотримуючись вимог спеціального законодавства;

б) принцип децентралізації, – закріплення автономії місцевого самоврядування в прийнятті рішень щодо управління локальними ресурсами та організаційної структури. Органи місцевого самоврядування мають право на власну компетенцію в рамках Конституції України та законодавства України.

в) принцип субсидіарності, – діяльність органів місцевого самоврядування орієнтована на вирішення питань, які можуть ефективніше виконуватися на локальному рівні, що особливо актуально у воєнний період для забезпечення оперативного реагування.

Основні повноваження та функції органів місцевого самоврядування в умовах війни:

а) запровадження і реалізація режиму воєнного стану:
– забезпечення виконання рішень центральних органів влади, – органи місцевого самоврядування здійснюють реалізацію норматив-

них актів, пов'язаних з мобілізацією, евакуацією, запровадженням комендантської години та інших заходів безпеки;

– підтримка територіальної оборони, – участь у формуванні та підтримці діяльності сил територіальної оборони, сприяння організації мобілізаційної підготовки;

б) управління локальними ресурсами:

– розподіл гуманітарної допомоги, – організація розподілу гуманітарної допомоги серед населення, забезпечення життєво необхідних послуг;

– відновлення інфраструктури, – організація і проведення ремонтних робіт з відновлення критичної інфраструктури, яка постраждала внаслідок бойових дій;

в) забезпечення громадського порядку та безпеки:

– взаємодія з правоохоронними органами: співпраця з поліцією та іншими правоохоронними органами для забезпечення правопорядку, проведення спільних операцій з охорони громадського порядку .

– реагування на надзвичайні ситуації: оперативне реагування на надзвичайні ситуації, включаючи організацію евакуації та надання першої допомоги постраждалим;

г) забезпечення соціального захисту:

– підтримка вразливих груп населення: впровадження програм соціальної допомоги, надання підтримки переселенцям та іншим вразливим категоріям громадян;

– соціальні служби та охорона здоров'я: забезпечення доступу до медичних і соціальних послуг, підтримка діяльності місцевих лікарень та центрів допомоги;

Основні нормативно-правові акти, що регулюють діяльність органів місцевого самоврядування:

а) Конституція України, яка визначає основи місцевого самоврядування, їхні права та обов'язки, межі повноважень [1];

б) закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», що визначає правові, організаційні, економічні та фінансові основи місцевого самоврядування [2];

в) Закон України «Про правовий режим воєнного стану», який регулює правовий режим, включаючи спеціальні повноваження органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану [3];

г) інші спеціальні акти: Постанови Кабінету Міністрів України, укази Президента України та інші нормативно-правові акти, що стосуються мобілізації, евакуації, економічних та соціальних питань.

На сьогоднішній день перед органами місцевого самоврядування гостро постають питання організації їх діяльності та взаємодії з іншими органами влади, а саме:

а) координація з центральними органами влади: органи місцевого самоврядування координують свої дії з центральними органами влади для узгодженого виконання завдань воєнного часу;

б) міжмуніципальна співпраця: співробітництво між різними громадами для обміну ресурсами, досвідом і підтримки один одного в кризових ситуаціях;

в) громадська участь: залучення громадськості до прийняття рішень, інформування населення про заходи, що вживаються, та забезпечення прозорості діяльності органів місцевого самоврядування.

В умовах воєнного часу перед органами місцевого самоврядування постали суворі виклики та перспективи, а саме: адаптація до змін, тобто необхідність швидкого реагування на зміни в правовому регулюванні та оперативного внесення коректив у діяльність органів місцевого самоврядування; фінансові та ресурсні обмеження, тобто виклики у забезпеченні фінансових ресурсів для виконання завдань в умовах обмежених бюджетних можливостей, а також оптимізація діяльності та використання новітніх технологій для покращення управління та надання послуг населенню.

Таким чином, правові засади діяльності органів місцевого самоврядування на сьогоднішній день є критично важливими для ефективного їх функціонування в умовах війни, забезпечуючи їхню здатність оперативно реагувати на виклики та підтримувати життєздатність громад.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України, Основний закон України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>